

סימן כג

הערות בעניני בית הבחירה

אך עדיין אין זה מיישב את השאלה הנ"ל, שהרי סוף סוף אין זה אלא סיפור דברים בעלמא, ואין מקומו בספר הי"ד שלא בא אלא להודיענו את ההלכות שבתורה ולא ענינים שאין בהם שום נפקא מינה למעשה.

וי"ל, דהנה פסק הרמב"ם (הל' ביהב"ח פ"ז ה"י) אסור לאדם שיעשה בית תבנית היכל, אכסדרא תבנית אולם, חצר כנגד העזרה. וכך נפסק בשו"ע יו"ד (סי' קמא).

ויעויין במנחת חינוך (מצוה רנד סק"ו), שרצה לחדש דהאיסור הוא רק בזמן המקדש, כי בכל זמן לא נאסרה אלא התבנית שהיתה משמשת אז, כגון בזמן המשכן הי" אסור לעשות תבנית משכן, בזמן שילה היתה אסורה תבנית שילה, וכן בכל זמן מהזמנים אסור לעשות תבנית זו המשמשת באותה שעה. אך נשאר בצ"ע כי זהו היפך דברי הפוסקים שמוכח מהם שהאיסור הוא גם בזמן הזה.

אך עדיין יש לחקור להפוסקים שהאיסור הוא גם בזמן הזה, תבנית של איזה היכל וכו' אסורה, אם רק תבנית בית המקדש בירושלים או גם תבנית המשכן וכן של שילה ונוב וגבעון.

ונראה לומר בפשטות דזה תלוי בפלוגת הרמב"ם והסמ"ג הנ"ל. דלשיטת הסמ"ג שהמצוה לדורות

א

ברמב"ם ריש הל' בית הבחירה: מצות עשה לעשות בית לה' כו' שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה כו'. וממשיך בהלכה ב: כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל י"ד שנה כו' ומשם באו לשילה כו' וכשמת עלי חרב ובאו לנוב כו' וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון כו'. ובהלכה ד: בנין שבנה שלמה כבר נתפרש במלכים כו' ואנשי בית שני כשבנו כו'.

ולכאורה תמוה ביותר אמאי האריך הרמב"ם בכל הפרטים הללו, והרי מאי דהוה הוה. והנה יעויין בכסף משנה שמביא שיטת הסמ"ג דס"ל שהמצוה לדורות לבנות בית הבחירה ילפינן מקרא דפ' ראה (יב, יא) „והי' המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו לשכן שמו שם” (דקאי על ירושלים), שלפי זה „זמן מצוה זו של בנין בית הבחירה לא הגיע עד ימי דוד”, משא"כ לפי שיטת הרמב"ם שמצוה זו מקורה בכתוב „ועשו לי מקדש”, „האי קרא כלל הוא לכל מקום, בין למשכן שבמדבר בין לשילה ונוב וגבעון בין לבית עולמים”, ונמצא דהא דהביא הרמב"ם (בקיצור) אודות המשכן דגלגל שילה נוב וגבעון ובית עולמים אזיל לשיטתו שכולם נכללים במצות עשה אחת ד„ועשו לי מקדש”.

מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו כו", שקורא למחיצה זו מחיצת ההיכל ("מחיצה אחרת סביב להיכל"). ומזה משמע ^{אוצר החכמה} שלשיטת הרמב"ם גם מחיצת העזרה נעשית בשביל ההיכל.

ולכאן נפקא מינה גם לדינא, דהנה שנינו (תמורה לב, א במשנה) „אחד

קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותו מקדושה לקדושה". ולדעת הרמב"ם (הל' תמורה פ"ד ה"א) הפירוש ד, אין משנין אותו מקדושה לקדושה" הוא לא רק שאין משנין מקדשי מזבח לקדשי בדק הבית, אלא גם בבדק הבית גופא – „אם הקדיש לבדק ההיכל לא ישנה לבדק המזבח, וכן כל כיוצא בזה".

והראב"ד שם פליג וס"ל ד, אין שינוי בין קדשי היכל לשאר עזרות ולא למזבח, ורק בקדשי מזבח הדין כן, „שקדשי מזבח אפילו מקדשים קלים לחמורים אין משנים ו[הטעם כן] אין ממעטים באכילת קדשים, אבל בדק הבית מה יש בין זה לזה". וכן הוא בפרש"י על הש"ס במשנה שם – אבל הרמב"ם ס"ל שגם בקדשי בדק הבית גופא אין משנין מקדושה לקדושה, כנ"ל.

ועפ"ז י"ל שלהרמב"ם גם מחיצת העזרה נכללת בגדר קדושת ההיכל, ואם הקדיש לצורך מחיצה זו הרי זה בכלל בדק ההיכל, ואסור לשנותו לבדק המזבח.

היא מקרא דוהי' המקום אשר יבחר גו' דקאי על ירושלים, לא נאסרה אלא תבנית בית עולמים, דאסור לעשות תבנית אותו הבנין וכליו הנכללים במצוה שנצטוונו לעשות לה', משא"כ משכן ושילה ונוב וגבעון שאינם בכלל המצוה לדורות אין איסור עלינו לעשות כתבניתם.

משא"כ להרמב"ם שיש רק מצות עשה אחת לכל הדורות, ועשו לי מקדש, וכל הבנינים דמשכן שילה נוב וגבעון ובית עולמים נכללים בהאי קרא, א"כ חל על כולם האיסור לעשות כתבניתם, מאחר שכולם נכללים במצות עשה זו שאנו חייבים בה.

וממעם זה הביא הרמב"ם בקיצור אודות כל הבנינים הללו, להשמיענו שגם הם בכלל איסור זה.

ב

בהל' בית הבחירה פרק א (ה"ה): ועושין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו כעין קלעי החצר שהיו במדבר וכל המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה.

וצ"ב לשון הרמב"ם בהל' זו, דלכאורה הול"ל שהחצר שלפני ההיכל הוא העזרה ועושין מחיצה סביב העזרה (שהרי המחיצה היא בשביל העזרה, ששם עומד המזבח). ומהו זה שכתב „עושין

